

Theologiae Spiritualis Scholasticæ Et Moralis Tomvs ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Joannis Duns Scoti D. Augustino Conformem

In quo tractatur de Providentia Divina, Prædestinatione & Reprobatione.
Item de Fide Divina, ejus veritate, obscuritate & credibilitate

Bosco, Jean a

Antverpiae, 1686

Concl. III. Naturaliter consistunt lumen gloriæ, viso beata, & habitualis
fides.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73708](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73708)

*judicium
hypotheticū
est com-
plexum.*

*Actus mali
non specifi-
cantur ab
objecto, sed
à rectitudi-
ne, quā pri-
vant.*

*44.
Conclusio
repetitur.*

divinam, quæ cum sit eadem in omnibus istis revelationibus, quid mirum, si unus numero actus elici possit? Confirmat suam probationem Lugo; quia iudicium mentale hypotheticum, quo ego iudico, Petrum esse Romæ, & esse doctum, habet duo objecta specie distincta, quorum singula potuissent terminare singulos actus sciorum; & tamen potest intellectus unico actu utrumque objectum complecti. Resp. istum actum esse eodem modo complexum, sicut ejus objectum: cum ergo objectum non sit unum, neque actus erit unus, nisi hypotheticè, ut sic loquar, hoc est, compositus ex duobus actibus simplicibus. Confirmat 2. exemplo specierum moralium: nam idem actus potest habere plures malitias, alioquin specie diversas, v.g. voluntas furandi propter luxuriam. Resp. disparitatem esse, quod actus malus propriè non specificetur ab objecto, sed à rectitudine, quā privat; potest autem privare pluribus rectitudinibus, ut patet in exemplo posito, in quo voluntas illa privat rectitudine iustitiæ, & castitatis. Et maximè, cum malitia non debeat intendi, ut actus sit malus, sed sufficiat eam cognoscere, quæ cognitiones non specificant actum voluntatis.

Hæc dicta sint disputationis ergo, non autem resolutionis, nisi in quantum spectant ad visionem, & fidem; nihil enim aliud Conclusio nostra docet, quam, occurrentibus in eodem intellectu lumine gloriæ, & motivo fidei, intellectum viâ ordinariâ non eliciturum duos actus, unum visionis beatificæ, & alterum fidei, neque unum tertium, sed solam visionem beatificam; utpote quæ sola præstat intellectui totum, quod fides, vel alius tertius actus ipsi posset præstare. Quidquid sit de absoluta possibilitate, quæ planè incerta est, non solum defectu experientiæ, quis enim experitur, se duos actus simul, vel unum elicere? sed etiam defectu efficacia rationis pro utraque parte. Maneat ergo utrique sententiæ sua probabilitas. Si autem à me queritur, an eadem sit ratio fidei habitualis, ut nec ipsa possit stare naturaliter cum visione beatificæ. Resp. & erit

CONCLUSIO III.

Naturaliter consistunt lumen gloriæ, visio beata, & habitus fides.

*45.
Non repug-
nant lumen
gloriæ, visio
beata, &
habitus fi-
dei.
Scotus.*

Quæ enim repugnantia inter illa? Nullam invenio, saltem propriè dictam: sed neque Doctor Subtilis, qui 3. dist. 31. qu. un. 5. Respondeo, num. 2. sic ait: Quod si succedant (in patria) aliqui actus repugnantes illis, qui nunc habentur, ut videre, & tenere, succedant, credere, & sperare; illi actus succedentes non habent propriè impossibilitatem ad habitus fidei, & spei. Probat: Quia, Paulus in rapta habuit saltem

actum visionis: & tamen non erat in eo evacuatus habitus fidei: igitur ille actus non repugnat habitui fidei. Quomodo evidentiùs posset docere nostram conclusionem? Pergit: Non ergo evacuatur (in patria) fides, & spes, quia succedat eis aliquid impossibile; sed quia essent superflui; & deinde propter alias rationes. Quando ergo Scotus 3. dist. 24. qu. un. 5. sed si loquamur num. 17. dicit: fides non potest stare non potest scientia propriè dicta, quia termini non apprehenduntur in particulari sub propriis rationibus, ideo principia non sunt nota ex evidentia rei, & per consequens conclusio non est scientifica; alioqui tota Geometria, & fides staret simul: habetur tamen cum fide à multis aliis habitibus, quo assentitur veritati Scripturæ sumitur, & non uni veritati propter aliam, sed cuiuslibet immediatæ. Hic, inquam, Doctor intelligendus est de fide actuali: nam in ead. q. 5. ad aliud, num. 21. admittit, quod Apostoli simul eum intuitiva cognitione crucifixionis habuerint habitum fidei, qui inclinasset in illud objectum, nisi talis notitia adfuisset. Propria ejus verba habet Eadem Conclusio, præced. Idem significat, ibi, num. 9. fides non dicens: Contra hoc etiam, quod dicit (Henricus) quod scientia non potest præcedere fidem, sed necessario sequitur, arguo sic. Aut hoc est propter formalem repugnantiam illorum habituum inter se, scilicet quod fides non posset inesse post scientiam habitum; aut hoc est propter formalem repugnantiam objectorum. Primum non potest dari; quia si sit, tunc scientia non posset inesse post fidem, cuius oppositum ponis: cum igitur ponas istos habitus compatibles, videtur, quod scientia possit præcedere fidem. Si habitus scientiæ, & fidei sint compatibles, quidni etiam habitus fidei, & actus scientiæ, item habitus scientiæ, & actus fidei? Ergo etiam habitus fidei, & visio beatificæ. Quæ enim major repugnantia in his, quam in illis?

Si dicas: visio, & lumen gloriæ requirunt in intellectu dispositionem quamdam, incommensurabilem cum habitu fidei. Resp. gratis id asserti; ac per hoc, si tu dicendo probasti, ego negando reprobavi. Sanè intellectus de se sufficienter est dispositus, ut recipiat lumen gloriæ, & visionem. Expectabimus ergo probationem istius Assumpti, quam hactenus non vidimus. Nec valet hic argumentum ab actibus ad habitus; actus sunt impossibiles; ergo etiam habitus; nisi intelligas, in cauendo simul, secus quoad inexistentiā. Sic quippe gravitas, & impetus simul inexistunt eidem lapidi; sed non simul causant motum sursum, & deorsum. Sic etiam eadem voluntas potest elicere actum amoris, & odii, & idem intellectus assensum & dissensum; ergo ex repugnantia actuum non bene arguitur repugnantia principiorum, sed unum & idem principium potest elicere actus contrarios; atque adeo ex repugnantia actus fidei cum visione beatificæ circa idem objectum non rectè inferitur repugnantia habitus fidei; qui se solum habet ut principium actus. Fateor, habitus desumunt suam repugnantiam ab actibus; non tamen ejusdem rationis, id est formalem, & propriè dictam, sed

virtuale tantum, seu quoad causare simul, ut statim dixi, non autem quoad inexistere. Quod manifeste verum est, quando habitus non producitur ab actibus, neque ab illis neque producitur ab actu, jam autem habitus fidei neque producitur ab actu fidei, sed à solo Deo infunditur, neque ullo modo dependet ab eo, ut patet, quia manet in puero baptizato, est dicitur incapax actus fidei.

Sed enim, dicit aliquis: habitus fidei expellitur per quemlibet errorem contra fidem, quod inde provenire videtur, quod actus fidei non possit stare simul cum actu erroris; cum ergo visio beatifica non possit stare cum actu fidei, ut dictum est Concl. præcedenti, & hæc ipsa expellet habitum fidei propter physicam cum eo oppositionem. Ergo naturaliter non consistunt visio beatifica, & habitualis fides. Resp. Card. Disp. 2. Sect. 2. num. 55. oppositionem habitus fidei infusæ cum actu erroris non esse physicam cum entitate erroris; nam si actus idem erroris non esset culpabilis, non expelleretur habitus fidei; & contra expelleretur, etiam si error revera non esset contra obiectum revelatum; sed ex conscientia erronea putantis, esse revelatum, circa quod obiectum procul dubio non potuisset fides infusa elicere suum actum: non ergo est illa repugnantia physica, proveniens ex tali obiecto, sed est quasi moralis, hoc est, fundata in culpa infidelitatis, quæ expellit gratiæ, & disponit sufficiens, & condigne ad ablationem etiam habitus fidei. Sic ille. Cum ergo hæc oppositio quasi moralis non sit inter visionem, & habitum fidei, non debet hic expelli propter illam, quemadmodum expellitur propter actum culpabilem infidelitatis. Non ergo evacuatur fides in patria, quia succedat ei aliquid impossibile, ut sup. audivimus ex Scotis; sed quia esset superflua; non autem propter physicam repugnantiam cum visione, quod sufficit ad veritatem nostræ Conclusionis.

Dices: ex eo, quod actus virtutis, & vitii opponantur, sit quod habitus etiam opponantur, nec possit aliquis esse simul temperans, & intemperans habitualiter, nansuetus, & iracundus, castus, & lascivus &c. Ergo, sufficit oppositio inter actus, ut neque eorum habitus possint ex natura rei esse simul. Ergo, ut lumen gloriæ non possit naturaliter stare cum fide habituali, sufficit oppositio visionis cum actu fidei. Resp. habitum temperantiæ posse ex natura rei esse simul cum habitu intemperantiæ, saltem in gradibus remissis; quis enim dixerit, per quemlibet actum intemperantiæ destrui totum habitum temperantiæ, qui antea inerat voluntati? Ergo simul stant habitus intemperantiæ, qui generatur ex quolibet actu intemperantiæ cum habitu temperantiæ, prius inexistente, quamvis jam sit minus intensus, quam antea erat. Imò communis sententia docet, vitium oppositum virtuti infusæ, & ipsam virtutem infusam se compati, etiam in gradu intenso. Hoc patet in eo, qui huiusmodi vitio implicatur, per ferventem dispositionem ju-

stificatur, accedente præsertim susceptione Sacramentorum; hic enim accipit virtutes infusas in gradu excellenti, & tamen retinet vitia præterita; nam experientiâ constat, ipsum adhuc sentire non exiguam difficultatem in exercitio illarum virtutum. Et ratio est: quia virtutes infusæ sunt instar potentiar, & tantum dant simpliciter posse; non autem aliquam inelinationem vel propensionem. Sicut ergo potentia v.g. ad amandum potest esse simul cum quolibet v.g. habitu odii; sic quoque habitus supernaturalis amoris: quæ enim ratio disparitatis? Si ergo habitus odii, & habitus amoris possint simul stare in eadem voluntate, non obstante repugnantia actuum amoris, & odii; quidni possint naturaliter simul stare in eodem intellectu Beati lumen gloriæ & fides habitualis, tamen nequidem per Deum possint simul stare eorum actus scilicet visio beata, & actualis fides? Libenter audirem, quid obstat. An fortè claritas luminis gloriæ, & obscuritas fidei? Sed illa non reperiuntur formaliter in habitu, sed in solo actu, & libenter admittimus actum clarum gloriæ, & obscurum fidei circa idem obiectum non posse stare simul: sed negamus hanc Consequentiam; ergo nec simul stare possunt lumen gloriæ, & habitus fidei supernaturalis.

Dices: ideo albedo, & nigredo repugnant, seu nequeunt naturaliter simul stare; quia causant effectus incompatibiles; ergo similiter in casu præsentis. Resp. disparitatem esse, quod albedo non possit applicari ad suum effectum, quin etiam nigredo debeat applicari, nec est ulla ratio, quare potius hæc, quam illa habeat suum effectum; cum ergo illi effectus sint incompatibiles in eodem subiecto, scilicet segregatio visus, & congregatio, quid mirum si & ipsæ causæ, quæ non possunt inesse subiecto, quin suum effectum ei communicent, etiam sint incompatibiles? At verò in casu præsentis omnibus notum est, aut saltem notum esse debet, habitum fidei inesse intellectui absque eo, quod communique ei suum effectum, hoc est, actum fidei; nam, ut statim diximus, infunditur parvulis in Baptismo; qui sunt positive incapaces istius effectus. Quod ergo actus fidei nequeat stare cum effectu luminis gloriæ, id est, visione beata, nullatenus probat, habitum fidei non posse simul stare cum lumine gloriæ, aut beata visione.

Dices: ubi est visio, non est obiectum fidei. Resp. non est obiectum fidei, circa quod visio vertatur, Concedo: non est, aut non potest esse aliud obiectum, circa quod non est visio, gloria non Negatur Assumptum. Audite Doct. Subtilem 3. Dist. 31. §. Ad primum argumentum num. 10. fides. Ad tertium potest dici, quod credibilia sint in triplici differentia; quadam enim sunt, quorum visio per se pertinet ad beatitudinem, sicut est visio Trinitatis, & talia sunt sublimia, extendendo scire; & sunt visibilia, extendendo videre; & de istis per se intelligendum est, quod fidei succedat visio. Alia sunt, quorum visio aliquo modo pertinet ad beatitudinem.

Etiam in gradu intenso.

Vis habitus odii & amoris.

Lumen gloriæ & fides simul habere possunt obiectum suum.

Tum circa obiectum luminis gloriæ non versatur fides.

scientiam; non tamen essentialiter, sed concomitanter: quod etiam non sunt scibilia, quia sunt quadam facta temporalia, sicut sunt credibilia de Incarnatione: & de talibus concomitanter succedet fidei visio, non tamen rei in se: quia non videbitur in Patria Christus in Cruce, nec in utero Virginis, sed in Verbo. Alia sunt, nec unquam visibilia, nec scibilia, quia facta temporalia, nec pertinentia ad beatitudinem principaliter, nec concomitanter; cuiusmodi sunt aliqua vera, pertinentia ad actus humanos: de talibus autem si quis viator haberet fidem, potest concedi, quod in illo potest manere fides. Scilicet actualis. Ergo, secundum Scotum, cum lumine gloriæ, & cum visione potest stare naturaliter non solum fides habitualis, sed etiam actualis circa aliquod objectum, quod non videtur, nec scitur in Patria. Sed de hoc infra latius.

Fides actualis circa aliud objectum potest stare cum lumine gloriæ.

51.

Quæ hucusque dicta sunt de visione, lumine gloriæ, & fide habituali, pari passu, si non majori, procedunt de scientia naturali actuali, & habitu fidei; item de actu fidei, & scientia habituali: & consimiliter de opinione actuali, & habitu fidei, ac scientiæ naturalis; nec non opinione habituali, & actu fidei, ac scientiæ naturalis; hæc enim omnia simpliciter sunt naturaliter; eadem utique ratione, quæ simpliciter sunt visio, lumen gloriæ, & fides habitualis, ut ut sit de eorum actibus, inter se comparatis, pro quibus instituitur.

CONCLUSIO IV.

Naturaliter consistunt actus fidei infusæ, & fidei humanæ, vel opinionis: quidni etiam scientiæ naturalis, qualis in hac vita habetur?

52.

Actus fidei infusæ, humanæ, & opinionis circa idem objectum simul consistunt.

Nec inter se repugnant.

Loquitur Conclusio de actibus, qui versantur circa idem objectum; & probatur prima pars; quia nulla potest ostendi repugnantia inter illos actus. Ostenditur, inquit, quia assensus fidei infusæ est omnino certus, & infallibilis; assensus verò fidei humanæ non est omnino certus, & est fallibilis; assensus opinativus est cum formidine partis oppositæ: erit igitur intellectus certus, & non certus, fallibilis, & infallibilis, quæ est manifesta contradictio. Resp. de ratione essentiali fidei humanæ, vel opinionis tantum est versari circa motivum potens fallere, quantum est ex se; non autem circa motivum, actu fallens; aliàs, qui modò diceret, quod sit Roma, actualiter falleret, & falleretur: quis autem sanæ mentis id dixerit? Consimiliter de essentia motivum opinionis non est, ut causet actualem formidinem de veritate partis oppositæ; alioqui non esset verum, quod dicit Aristoteles, & experientia constat, scilicet, quod aliqui adhæreant magis suis opinionibus, imò & suis erroribus (ut patet in hæreticis) quam alii suis

scientiis; sed solum est de ratione motivi fidei humanæ, & opinionis, quod sint talis nature, ut possint generare actualem fallaciam, & actualem formidinem.

Porro quæ repugnantia in eo, quod idem objectum sit simul potens, & impotens fallere ex diverso medio seu motivo, cum hæc non sit contradictio ejusdem de eodem, & alia actus inter se non habeant oppositionem: omnes enim sunt obscuri, nec habent admixtum necessario actualem formidinem vel tædium illius? Ita pro nostra Conclusione arguit Del Castil. Disp. 4. qu. 2. num. 49. Et Confirmatur 1. quia fides humana est dispositio ad divinam, ut patet in puero nutritio in sylvis: ergo & possunt esse simul. Patet Consequentia, quia dispositio, quæ disponit ad formam accidentalem, v.g. fides ad caliditatem introducendum in ligno bene potest esse simul imò de facto est in eodem subiecto cum illa. Et Confirmatur 2. quia idem objectum, quod credimus fide divina, simul credimus propter auctoritatem politicam, & humanam Ecclesiæ: ergo fides humana, & divina circa idem objectum, possunt esse simul. Sic ille. Atque hæc potest esse doctrinam Scoti 3. dist. 23. ubi num. 4. sic ait: De primo certum est, quod in nobis sit fides revalorum credibilium acquisita. Quod patet per August. in Epist. contra fundamentum Manichæi, qui dicit (cap. 5.) quod non crederet Evangelio, nisi crederet Ecclesiæ Catholice. Patet igitur per eum, quod libri Canonis sacri non est credendum, nisi quia primo credendum est Ecclesiæ approbanti & auctorizanti libros istos, & contenta in eis; quævis aliqui libri auctoritatem habeant ex auctoritate suis, non tamen adhæremus eis firmiter, nisi quia creditur Ecclesiæ approbanti, & testificant, veraces esse eorum auctores. Quod autem Scotus loquatur de auctoritate Ecclesiæ humana tantum, & politica, patet ex verbis sequentibus: Si igitur si nulla fides infusæ esset in me, crederem firmiter historiis librorum Canonis propter auctoritatem Ecclesiæ, sicut fide acquisita credo aliis historiis, & quibusdam famosis viris scriptis, & narratis. Credo igitur fide acquisita Evangelio, quia Ecclesiæ rectori scriptores veraces, quod ego audiens, acquiesco mihi habitum credendi dictis illorum.

Sed nunquid ideo Scotus negat fidem revalorum credibilium infusam? Minime; cum ibid. num. 14. inquit: Ad questionem tamen dico, quod oportet ponere fidem infusam propter auctoritatem Scripturæ, & Sanctorum. Indubie circa eosdem articulos, sive credibilia revelata. Ergo, infert Del Castil. sup. num. 45. simul ponit illas (fidem scilicet acquisitam, & infusam) in eodem subiecto. Propterea, reponit questionem, sed habitus, non actus; neque enim questio erat Scoto de actibus, sed de habitu fidei infusæ: nam num. 1. probat non esse necessarium, ponere fidem infusam: quia, ait, ad omnem certitudinem actus credendi, quam exprimit in nobis talium credibilium (scilicet à Deo revalorum) sufficit nobis fides acquisita: igitur superfluum ponere fidem infusam. Consequentia patet; quia